

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

wat zij meegemaakt had. Maar dat hoefde ook niet. Het besef dat ze dagelijks naast andere vrouwen stond die hetzelfde meemaakten, naast hen in de kerk zat en onderdeel is van deze gemeenschap, gaf haar de kracht om door te gaan. Dat wierp voor Van Ee nieuw licht op wat zij tot dan toe geleerd had. Niet de toegankelijkheid tot therapie was belangrijk voor dit meisje, maar wel wie haar naasten waren. De oratie verbindt moeiteloos kennis over gehechtheid, de impact van traumatisering op innerlijke werkmodellen en de impact van trauma op naasten. Ook zij benoemt dat naasten een wezenlijke rol spelen in het herstel na traumatische ervaringen. Waarom wordt dat nog nauwelijks vertaald naar interventies voor getraumatiseerde mensen waarin naasten, het gezin en/of de gemeenschap bij het herstel betrokken worden? Met haar leerstoel wil

ze bijdragen aan het beantwoorden van deze vraag.

Wat kan ik hier nog aan toevoegen? Lang niet alles vandaag was nieuw. Dat is niet erg, want al het gepresenteerde onderzoek werpt een helder licht op de relevantie van systeemtherapie: ons vermogen oog te hebben voor ieders perspectief, te helpen verbinden en de kracht van de relaties als uitgangspunt nemen voor ons doen en laten als behandelaar.

Beatrijs Lens van-den Berg is gz-psycholoog en systeemtherapeut bij het Helen Dowling Instituut, psychologische zorg bij kanker. E-mail: blens@hdi.nl.

Literatuur

Ee, E. van (2022). *Nieuw licht – Naasten als hoekpunt voor herstel na trauma* [Oratie]. Radboud Universiteit.

Bewegen tussen geweld, conflict en trauma – Work in progress

Georganiseerd door Interactie-Academie [Antwerpen, 30 september 2022]

Amaryllis Janzing

Op 30 september vierden we de pensionering van Kris Decraemer. Zij is al achttwintig jaar werkzaam als onvermoeibare en veelzijdige pionier aan de Interactie-Academie. Haar collega's staken handen en hoofden bijeen en organiseerden een kleurrijke en veelzijdige studiedag op een fijne locatie. Het aanbod bestond uit zes originele en creatieve workshops gegeven door medewerkers van de Interactie-Academie, twee lezingen rond seksueel geweld en een ludiek poppentheater. Iedereen kreeg de kans om elke workshop bij te

wonen. Dit gaf de gelegenheid om te proberen van een breed gedachtegoed, en soms te hunkeren naar een iets diepere duik in Decraemers omvangrijke werk.

De Blikfabriek was een prima locatie om ons te laten ervaren hoe context ertoe doet en hoe je er creatief mee aan de slag kunt gaan. In onbruik geraakte objecten en materialen migreren er ongewoon door ruimte en tijd en zorgen voor een verrassend betekenisveld. De organisatie was onthaland, gezellig en gaf de boodschap dat je het, zelfs met thema's die vooral doen denken aan doffe ellende, ook plezierig mag maken.

De workshop 'Hoog conflict scheidingen – Werken met de ouders of de kinderen?' onder begeleiding van Lies Vandenberghen en Loes Maes riep op om stil te staan bij de verschillende noden van kinderen dan wel van ouders die bij een echt-

scheiding worden meegesleept in pijnlijke conflictspiralen. Met de ouder in therapie kun je een stevige ouder maken voor het kind. Men kan de ouder helpen het vizier op de eigen relatie met het kind te richten en zich niet langer te bemoeien met de andere ouder. Hierdoor vindt hoog conflict niet langer brandstof en kan de ouder meer bezig zijn met het welzijn van het kind. Daarnaast kan therapie met het kind alleen het kind leren zien hoe het met zijn gedrag de strijd tussen ouders vaak onbedoeld aanwakkert en hoe het kan bijdragen aan meer welzijn en minder conflict. Beide settings hebben dus voor- en nadelen. Dit belangrijke thema werd zeer praktisch uitgeschreven in het boek *Uit de maastroom van conflict* (2021), het resultaat van een jarenlange kruisbestuiving tussen het werk van Lieve Cottyn en Kris Decraemer.

In de workshop 'De bemiddelingspositie: een houvast voor hulpverleners', deden Mia Claes en Johan Bastiaensen ons succesvol voor hoe je als hulpverlener ook eens wat achterover mag leunen en zo de cliënten meer aan het werk kunt zetten. Het publiek werd opgedeeld aan de hand van de stelling 'bemiddeling en therapie zijn eigenlijk hetzelfde' in een groep 'waar' en 'niet waar'. Zij lieten het vervolgens – weliswaar onder bevestigende hoofdknikjes – een beetje gebeuren. We verzandden in een raadselachtige discussie over de gelijkenissen en verschillen tussen beide werkvormen. Want wat is dat nu eigenlijk precies, bemiddeling en therapie? Beoog je niet hetzelfde, namelijk het welzijn van cliënten? Dat het toch heel anders kan voelen of je nu bemiddeling dan wel therapie krijgt voorgeschreven in een poging je uit de duivelse spiraal van het conflict te lichten, daar waren de meesten het wel over eens.

In de workshop 'Verbindend vertellen – de levenslijn als ingang voor traumawerk met ouderen' probeerde Eline Kegels het

werk van Ruud Jongedijk (2021) over narratieve exposuretherapie in een twintigtal minuten uiteen te zetten (zie over Jongedijk ook: Van Megchelen-Oomens, 2022). Zij bracht de boodschap dat wij systeemdenkers niet handelingsverlegen aan de zijlijn moeten toekijken om het traumawerk over te laten aan de cognitieve gedragstherapie of aan emdr-geschoolde therapeuten. De levenslijn biedt een toegankelijke methode voor systeemwerkers die samen met hun cliënten niet alleen rond traumatische ervaringen (gesymboliseerd met stenen) willen werken maar ook graag op zoek gaan naar fijne momenten (gesymboliseerd met bloemen) in de vaak grillige levensgeschiedenissen. De inspiratie van Decraemer moedigt ons aan om aan de slag te gaan met trauma en wil ons tegelijkertijd bevrijden van het protocollaire karakter van de behandelmethodiek.

'Samen "lichamen" in groepsgesprekken' door Sien Huybrechts en Els Wouters was de workshop die mij persoonlijk het meeste aansprak. We werden uitgenodigd om te dansen, ons bewust te worden van de invloed die onze lichamen op elkaar hebben. We hebben allemaal een lichaam dat spreekt, dat beweeglijk of bevroren kan zijn. Onze lichamen communiceren met elkaar, stemmen op elkaar af op een manier die we met ons verstand niet kunnen doorgronden. Hoe kunnen we ons getraumatiseerde, haperende lichaam opnieuw meer als een bondgenoot zien, in plaats van er kwaad op te zijn omdat het ons in de steek heeft gelaten? Wat probeert ons lichaam te zeggen als het niet mee wil? Hoe kunnen we er zorg voor dragen? We werden aangemoedigd onze relatie met ons lichaam te onderzoeken en ruimte te laten aan een taal die zoveel breder gaat dan woorden.

De workshop 'Afstemmen stopt nooit' van Nicky Van Havere en Sarah Vander-

hofstadt liet ons experimenteren met het innemen van verschillende posities in een gesprek met een lastige cliënt. We ervoeren aan den lijve hoe anders de cliënt aan ons verschijnt wanneer we eens iets anders durven doen. Het bewust kunnen kiezen van en spelen met verschillende rollen biedt zowel houvast als flexibiliteit in moeilijk lopende werkrelaties.

De workshop 'Een positie tussen de uitersten: werken met slachtoffers en daders van geweld' van Anne-Mie Willems deed ons nadenken over wat dwingende discoursen met hulpverleners kunnen doen. Ideeën als: 'Er moet iets gebeuren, en wel nu!' nemen ons de vrijheid af om samen met cliënten voldoende tijd te nemen en stil te staan bij de complexiteiten waarin mensen zoal verstrikt raken. Met zoveel haast en druk raken cliënten defensief. Of we nu werken met slachtoffers dan wel met daders, het devies is: neem met hen de tijd en maak gedrag (opnieuw) begrijpelijk. Pas wanneer men zich in doen en laten begrepen en gerespecteerd kan voelen, gedragen en gezien, wordt veel bespreekbaar en mogelijk.

Als toetje na de lunch kregen we twee lezingen. In 'De impact van seksueel geweld op de partnerrelatie' presenteerde Dagmar Stockman, psycholoog en als doctoraats-assistent verbonden aan de Universiteit Gent, haar pionierswerk in de vorm van een uitgebreide literatuurstudie met daaropvolgend haar onderzoek naar interpersoonlijke effecten van seksueel geweld. Zij gaf concrete aanwijzingen voor verder onderzoek binnen dit nog grotendeels onontgonnen terrein. 'Zwijgen over conflict gerelateerd seksueel geweld voor behoud van sociale verbondenheid' is de voor zichzelf

sprekende titel van de lezing door medisch antropoloog Marian Tankink. Ze citeerde Hannah Arendt: 'Zich verbonden voelen met andere mensen is één van de belangrijkste en meest verwaarloosde behoeften van de mens.' Tankink maakte ons ervan bewust dat het westerse idee dat spreken doet verbinden, niet altijd en over de hele wereld wordt gedeeld.

Met zijn poppentheater stimuleerde Armand Schreurs behoorlijk onze lachspieren en maakte een dag vol trauma en geweld zoveel lichter verteerbaar. Decraemer nodigde als afsluiter een zangvriendin mee op het podium en zong zichzelf uit volle borst een nieuwe levensfase in. Directie en achterban van de Interactie-Academie trakteerden haar en alle aanwezigen op een tot boek gebundelde verzameling van al haar essays rond het thema *Bewegen tussen geweld, conflict en trauma* (Decraemer, 2022). Een kostbaar geschenk om mee naar huis te nemen en als inspiratiebron te gebruiken voor ons eigen werk!

Amaryllis Janzing is klinisch psycholoog en systeemtherapeut bij Solentra-CGG Limburg. E-mail: a.janzing@kohesi.be.

Literatuur

- Cottyn, L. (2021). *Uit de maalstroom van conflict*. Interactie-Academie.
- Decraemer, K. (2022). *Bewegen tussen geweld, conflict en trauma*. Interactie-Academie.
- Jongedijk, R. (2021). *Levensverhalen en psychotrauma – Narratieve exposuretherapie in theorie en praktijk*. Boom.
- Megchelen-Oomens, S. van (2022). Levensverhalen en psychotrauma – Narratieve exposuretherapie in theorie en praktijk [Recensie]. *Systeemtherapie*, 34(2), 128-131.